

Контрол върху употребата на информация придобита чрез специални разузнавателни средства

Стойчо П.Стойчев

Ясна регламентация на режима

Огромната диспропорция в съотношението между одобрените искания за използване на СРС спрямо отхвърлените в полза на първите показва, че съществуващият механизъм за съдебен контрол е неефективен. Същевременно, от институционална гледна точка, съдът е най-подходящата институция за осъществяването му поради хипотезата за политическа безпристрастност. Законът следва ясно да регламентира режима, по който съдилищата разрешават използването на СРС. Ясно трябва да се посочат случаите, в които разследването по необходимост не може да се проведе без използването на СРС, както и критериите за основателност на исканията. В момента съдилищата разполагат с голяма свобода в интерпретацията на тези предпоставки, което от една страна създава разнопосочни практики, а от друга позволява субективизъм при вземането на решенията по разрешаването на употребата на СРС.

По-ефективен парламентарен контрол

Успоредно с това трябва да се засили ролята на парламентарния контрол, като инструмент за обществен надзор на работата на службите. Това би повишило отговорното използване на инструмента СРС. Добре би било подкомисията, осъществяваща контрол по чл. 34б от ЗСРС да премине към Комисията по вътрешна сигурност и обществен ред, в чиито ресор попада основната част от ползвателите на информация придобита чрез използването на СРС. Отчетността пред подкомисията трябва многократно да се повиши. Трябва да се знае обема, цената и ефективността на използваните СРС, като се предоставят ефективни лостове на Народното събрание да санкционира прекомерната, необоснована и неефективна употреба на СРС, например през бюджетната процедура.

Въвеждане на последващ контрол

Основна тежест трябва да се даде на последващия контрол. В момента такъв не е предвиден в Закона. Веднъж разрешена от съдилищата, употребата на СРС трябва да бъде контролирана от тях. Трябва да има ясна регламентация на процеса по съхраняване и унищожаване на информацията, предвиждаща конкретни санкции и отговорност в случаите на злоупотреба. За да се намали използването на информация добита чрез СРС за политически или други нерегламентирани цели, трябва да се ограничи кръгът на лицата с достъп до нея. Трябва да се прекрати практиката, информацията да се предава нагоре по йерархията в структурите на МВР и ДАНС. Информацията трябва да се ползва изключително и само в рамките на разследващите екипи за целите на разследването.

Осигуряването на ефективен съдебен контрол по разрешаването и последващото използване на информация придобита чрез СРС, както и ефективен публичен контрол чрез парламентарната подкомисия върху целесъобразното и отговорно използване на СРС ще ограничи в много голяма степен възможностите за неправомерно използване на СРС.